

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЙОГО ОЦІНКИ

Досліджено існуючі теоретичні підходи до поняття економічний потенціал підприємства, виокремлено існуючі напрями досліджень, що характерні сучасному етапу розвитку економіки. Відповідно до визначених напрямів досліджень, окреслено ознаки та певні характеристики економічного потенціалу підприємства, що характерні провідним спрямуванням за означеними напрямками досліджень. В статті визначено переваги та недоліки зазначених напрямів досліджень та окреслено перспективи їх використання на рівні суб'єкта господарювання.

Ключові слова: економічний потенціал, потенціал підприємства, ресурсний підхід, можливості підприємства, фінансовий потенціал.

G. I. RZAEV

Khmel'nitsky National University

ECONOMIC POTENTIAL OF ENTERPRISE AND THEORETICAL GROUND OF DIRECTIONS OF HIS ESTIMATION

Abstract – The article investigates current theoretical approaches to the concept of economic potential and specifies current investigative directions that are characteristic of the modern stage of economic development. According to the defined investigative directions it was outlined the signs and certain characteristics of economic potential. These discussion questions require the development of such a system of indicators based primarily on the resource approach, but in fact is in close connection with the effectiveness of the company. It is important when assessing the potential and shaping it to use resource-efficient approach that would comprehensively reflect the waste of resources and communication of the results obtained from the use of the latter. The article defines advantages and disadvantages of these investigative directions and offers prospects of their usage at the level of management.

Key words: economic potential, enterprise potential, resource approach, potentialities of an enterprise, financial potential.

Вступ. Вагомим чинником ефективного функціонування та успішного розвитку підприємств за мінливих умов господарювання є наявність конкурентного потенціалу. Структура потенціалу, мобільність його складових, ефективність їх використання значною мірою обумовлюють результативність діяльності суб'єктів господарювання. Саме наявний потенціал та його перспективні можливості обумовлюють ефективне функціонування підприємства та забезпечують його. Умови господарювання, що склалися вимагають подальшого дослідження проблем оцінки, аналізу, використання потенціалу. Останнє викликає особливу потребу, оскільки загострюється наявністю енергосировинних проблем та дефіцитом наявних ресурсів. Розв'язання проблем оптимальної структури потенціалу, мобільності його складових, ефективності їх використання дадуть змогу суб'єктам господарювання не тільки пристосуватись до відповідних умов господарювання, а й здійснювати прибуткову діяльність та сприяти подальшому розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо розуміння поняття “економічного потенціалу” дав змогу зауважити, що на сьогодні не існує єдиного підходу до визначення його суті, складових, напрямів дослідження. Дослідженнями поняття “економічний потенціал” займається досить значна частина науковців: Асаул А., Войнаренко М., Волкова О., Герасимчук В., Живолуга О., Ковальов В., Котлер Ф., Князев С., Лагун М., Лапін Е., Лепьохін О., Макаренко О., Марушков Р., Матковський Р., Осауленко О., Осипов П., Рзаєва Т., Русинов Ф., Скоробагата Л., Шевчук О. та ін.

Бачення економічного потенціалу, за мінливих умов господарювання представляється всебічним та різноплановим. Розбіжності в теоретичних та концептуальних підходах до зазначеного поняття висувають ряд проблем та дискусійних питань, що і обумовили мету статті.

Метою статті є дослідження існуючих теоретичних підходів до поняття економічного потенціалу підприємства, його складових, характеристик його оцінки на перспективу. Мета статті досягається шляхом виконання таких завдань: дослідження теоретичних підходів до визначення поняття “економічного потенціалу” підприємства; визначення найбільш вагомих сучасних напрямів оцінки економічного потенціалу в розрізі його складових та обґрунтування характеристик його оцінки на перспективу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження та узагальнення теоретичних підходів дали змогу зауважити, що саме з середини 1980 р. з'явилась значна кількість публікацій щодо дефініції “потенціал”, яке є багатоаспектним поняттям і, на нашу думку, значною мірою повинно базуватись не тільки на ресурсному підході, а ще й в комплексі враховувати ефективність їх використання, результативність діяльності підприємств, рівень їх конкурентоспроможності та ін. Нами зауважено, що окремі визначення, що запропоновані авторами дублюються, поодинокі визначення є суперечливими або протилежними, відповідно до напрямів досліджень, деякі концепції є недостатньо обґрунтованими та ін. Існує велика кількість визначень яка, не повною мірою відповідає сучасним умовам господарювання та не враховує їх особливості, а їх різнома-

нітність потребує подальшого дослідження щодо відповідності умовам часу як на рівні підприємства, так і на рівні галузі. З метою обґрунтування та подальшої розробки категорії “потенціал”, нових досліджень та конкретизації потребують визначення ресурсного, виробничого, економічного потенціалу що відповідають умовам мінливого конкурентного середовища.

Дослідження та узагальнення визначення “економічний потенціал” [2, с. 6–7; 1, с. 174–175; 3, с. 17–18; 4, с. 19; 7, с. 91–95], що представлені у таблиці 1 дали змогу зауважити, що в економічній літературі не існує єдиного підходу до зазначеної категорії, відсутня єдина думка, що підкреслює багатоаспектне розуміння сутності даного поняття та доводить необхідність подальших досліджень. Спільним недоліком зазначених підходів є відсутність безпосереднього зв’язку потенціалу з ефективністю та результативністю діяльності суб’єктів господарювання, галузі тощо. На нашу думку, зазначене поняття доцільно розглядати в комплексі, ґрунтуючись на ресурсно-результативному підході до його економічної суті. Таке розуміння дасть можливість дослідити сутність потенціалу підприємства, що ґрунтується на рівні його конкурентоспроможності, ділової активності, економічної безпеки тощо.

Таблиця 1

Теоретичні підходи до визначення сутності економічного потенціалу підприємства

Автор	Визначення терміна “економічний потенціал підприємства”
Р. Марушков	Здатність підприємства забезпечувати своє довгострокове функціонування та досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів
О. Живолуга	Сукупність всіх ресурсів підприємства і здатність персоналу їх ефективно використовувати
Ф. Русинов, О. Макаренко	Це наявні в системі можливості: сучасна технологія, устаткування, підготовлені кадри, сукупність необхідних матеріальних, фінансових, інноваційних, організаційних та інших ресурсів, що забезпечують функціонування і стратегічний розвиток організації в умовах конкуренції
Економічний словник за ред. А. Архіпова	Ресурси, які при повному їх використанні дозволяють створити максимальний валовий продукт. Складовими елементами потенціалу є природні ресурси, виробничий, трудовий, науково-технічний потенціал
Ф. Котлер	Визначається потенціалом продажів чи виступає як абсолютна границя попиту на товари підприємства
В. Герасимчук	Сукупність власне виробничого потенціалу підприємства і потенціалу його управління.
В. Ковальов, О. Волкова	Під економічним потенціалом комерційної організації розуміють здатність підприємства досягати поставлених перед ним цілей, використовуючи наявні матеріальні, трудові і фінансові ресурси
М. Войнаренко, О. Осауленко, Л. Скоробагата, О. Шевчук	Сукупність взаємопов’язаних ресурсів та їх здатність забезпечувати перебіг основних бізнес-процесів у заданих межах ризику з метою набуття економічних вигод
А. Асаул, М. Войнаренко, С. Князев, Т. Рзаєва	Під економічним потенціалом щодо діяльності господарюючих суб’єктів економіки (комерційних організацій) розуміють засоби, ресурси, приховані та невикористані резерви, можливості та здібності господарюючого суб’єкта забезпечувати мету економічного зростання і соціально-економічного розвитку, що включає можливості підвищення рівня конкурентоспроможності і розвитку самої системи управління
О. Лепьохін	Сукупна здатність наявних у підприємства економічних ресурсів забезпечувати максимально можливе виробництво товарів і послуг, що користуються платоспроможним попитом на ринку з метою одержання прибутку та задоволення соціальних потреб
Р. Матковський	Система відносин економічної власності між людьми у взаємодії з розвитком продуктивних сил та базисними елементами господарського механізму, яка виступає основним джерелом розвитку економічної системи, її можливостей
П. Осипов	Максимально можлива ефективність ресурсно-виробничого потенціалу, якої можна досягнути на основі максимальної ефективності елементів виробництва, що формують ресурсно-виробничий потенціал
Е. Лапін	Розуміють сукупні можливості максимально можливого обсягу виробництва матеріальних благ та послуг в умовах, що забезпечують найефективніше використання за часом та продуктивністю економічних ресурсів
М. Лагун	Здатність підприємства до подальшого здійснення безперервної діяльності, яка ґрунтується на наявності ресурсів, які в контексті їх використання розглядаються як резерви

Таким чином, економічний потенціал є узагальнюючим показником, що характеризує розвиток виробничих сил, а величина економічного потенціалу визначається розмірами, ступенем досконалості та їх структурною комбінацією [8, с. 27]. Важливо відзначити, що за сучасних умов структура економічного потенціалу може різнитись. Відмінності у будові економічного потенціалу та його структурі можуть обумовлюватись умовами господарювання, особливостями функціонування господарюючого суб’єкта, властивостями його діяльності, відповідно до процесу виробництва та ін.

Структура потенціалу підприємства зумовлюється його галузевою належністю. З позицій ресурсного підходу, структуру потенціалу потрібно визначати, вивчаючи витрати на всі види ресурсів. З іншого боку, дослідження його структури з використання фінансових показників є необхідним з погляду результативного підходу [4, с. 14].

Автори розглядають загальноприйнятий рекомендований загальний вигляд структуризації потенціалу суб'єкта господарської діяльності, а саме: економічний, науково-технічний, природно-ресурсний, екологічний [5, с. 35]. При чому для вивчення структури економічного потенціалу будівельної організації автори пропонують наступну, уточнену у ході дослідження, структуру потенціалу, а саме: організаційно-управлінський, виробничий, фінансовий, трудовий, конкурентний потенціал [5, с. 47]. Базуючись на вимогах критерію “набуття економічних вигод” автори вивчають економічний потенціал підприємства, як можливість втілення майбутніх економічних вигод у потоки грошових коштів чи їх еквівалентів, пропонують таку структуру економічного потенціалу: виробничий, фінансовий, трудовий, інформаційний, інноваційний.

Лапін Е.В. досліджує економічний потенціал підприємства, поділяючи його при тому на взаємопов'язані складові частини, а саме: соціальна, виробничо-економічна, екологічна. Автор наголошує, що відсутність хоча б однієї із зазначених складових унеможливує діяльність будь-якого підприємства як економічної одиниці. У дослідженні автор пропонує найбільш повний та уточнений варіант структури економічного потенціалу підприємства, а саме: кадровий, виробничий, інтелектуальний, фінансовий та підприємницький потенціал [6, с. 37]. Родіонова В., Федотова М. вивчають загальний економічний потенціал як ресурсний та фінансовий, а також внутрішній та зовнішній [10, с. 18]. Під загальним потенціалом автори розглядають такий рух ресурсів, що забезпечує постійне перевищення надходження ресурсів (доходів) над їх використанням (витратами) [10, с. 12]. Стадник В.В., Йохна М.А. розглядають такі складові економічного потенціалу: ринковий потенціал, виробничий потенціал, фінансовий потенціал [11, с. 12].

Вагомою складовою економічного потенціалу є його фінансова складова. Основою формування теорії фінансового потенціалу підприємства були дослідження та напрацювання зарубіжних науковців, представників шкіл “емпіричних прагматиків” та “статистичного фінансового аналізу” [4, с. 15]. Представники “школи емпіричних прагматиків” для дослідження проблем кредитоспроможності, для оцінки потенціалу підприємства, більшою мірою використовували показники, що характеризують обігові засоби, власний капітал, короткострокову кредиторську заборгованість. Важливим набуток дослідників даної школи в теорію аналізу, формування та відтворення потенціалу підприємства є розробка значної кількості різноманітних аналітичних коефіцієнтів, що розраховуються за даними звітності суб'єкта господарювання, динаміка яких може враховуватись для прийняття поточних та стратегічних управлінських рішень.

Носії ідей “школи статистичного фінансового аналізу” запропонували використовувати аналітичні коефіцієнти, що розраховані за інформацією звітності, у випадку коли існують певні критерії, які слугують базою порівняння розрахованих коефіцієнтів.

Основними елементами фінансового потенціалу є оперативний фінансовий потенціал (власне та залучене фінансування), інвестиційний потенціал [6, с. 37]; фінансові та інвестиційні ресурси [4, с. 18].

Вимоги часу, зміни в економіці України, стандартизація бухгалтерського обліку і звітності відповідно до Програми реформування бухгалтерського обліку з урахуванням міжнародних стандартів створили об'єктивну необхідність певних змін при формуванні окремих понять і категорій, які безпосередньо пов'язані з поняттям фінансовий потенціал, а саме: фінансово-виробничі ресурси, фінансові ресурси, необоротні та оборотні активи, власний та запозичений капітал, ефективність, результативність тощо. Необхідно нагадати, що діяльність будь-якого підприємства базується на кругообігу його ресурсів. Базуючись на ресурсному підході до поняття фінансовий потенціал підприємства є доцільним використовувати термін “фінансово-виробничі ресурси”, оскільки, виходячи з загальновідомого кругообігу ресурсів, у сучасних умовах фінансові ресурси неможливо розглядати окремо від виробничих, причому, виробничі ресурси на певному етапі є похідною від фінансових і навпаки. Функціонування підприємства передбачає використання й відтворення необоротних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Вихідним моментом діяльності будь-якого підприємства є кругообіг та перевтілення ресурсів. Фінансові ресурси формуються із власних, запозичених та резервної суми ресурсів, представляють собою джерела формування економічних (виробничих та інших) ресурсів і відображаються в пасиві балансу підприємства. Економічні ресурси представляють собою суму виробничих та інших ресурсів і групуються в активі балансу. Виробничі ресурси складаються з необоротних, матеріальних та трудових ресурсів і представляють собою ресурси, що безпосередньо беруть участь у процесі виробництва. До складу економічних ресурсів суб'єктів господарювання належать інші ресурси, які представляють собою грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторську заборгованість, фінансові інвестиції тощо, тобто ті ресурси, які безпосередньо не задіяні у виробничій сфері. Необхідно зазначити, що в балансах, практично на всіх підприємствах, у необоротних ресурсах відображено лише суми з основних засобів, які становлять на сьогодні близько 100 % необоротних ресурсів, а суми з нематеріальних активів відсутні, оскільки підприємства не мають торгової марки, зареєстрованого торгового знака, певної ділової репутації (гудвілу), що робить неможливим відображення нематеріальних активів у звітності підприємств.

Фінансово-виробничі ресурси, на нашу думку, представляють собою комплексну взаємозалежність та взаємозв'язок складових ресурсного потенціалу підприємства, що формується залежно від потреб вироб-

ництва з метою отримання економічних вигод у майбутньому. Відповідно можна виділити наступні особливості фінансово-виробничих ресурсів [5, с. 23]: ресурси є невід'ємною складовою та основою формування ресурсного потенціалу операційної діяльності суб'єкта господарювання; структура ресурсів складна, але гнучка та динамічна і знаходиться у тісному з процесом виробництва; використання будь-яких видів ресурсів відбувається в комплексі та передбачає зміну форми їх прояву і відтворення у процесі фінансово-господарської діяльності. Відповідно до цих особливостей для результативного функціонування підприємства та отримання економічних вигод важливим є ефективне використання фінансово-виробничих ресурсів. Особливу увагу необхідно приділити фінансовим ресурсам як джерелу формування виробничих.

Отже, з одного боку, всі існуючі в розпорядженні підприємства кошти, які складаються з основних і оборотних активів, представлені у вартісному вираженні, є його фінансовими ресурсами. З іншого боку, загальна величина фінансових ресурсів підприємства характеризується сукупністю джерел фінансування цих засобів. Спільним для визначення фінансових ресурсів є те, що науковці трактують фінансові ресурси як грошові кошти, але розглядають їх окремо від процесу їх розподілу. На думку авторів, важливим є саме визначення суті фінансових ресурсів, яке охоплювало б господарські процеси в сукупності фінансово-економічних зв'язків у розрізі видів діяльності суб'єктів господарювання. Важливим недоліком всіх існуючих визначень "фінансові ресурси" є те, що вони розглядаються відірвано від фінансової звітності та не відповідають термінології національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку – П(С)БО.

Виходячи з вищесказаного, особливість поняття "фінансові ресурси підприємства" повинна виражатись у наступному: по-перше, необхідно розглядати поняття фінансових ресурсів з погляду виділення їх в окрему економічну категорію, теоретичне обґрунтування якої згідно з П(С)БО дає можливість підкреслити їх роль і значення в основах ринкової економіки; по-друге, фінансові ресурси необхідно розглядати як важливу складову комерційно-виробничого процесу, як фінансовий потенціал суб'єкта господарювання, що використовується для розширеного відтворення та виконання зобов'язань; по-третє, необхідно враховувати, що фінансові ресурси здатні перевтілюватись, міняти свою форму, яка в майбутньому принесе економічні вигоди; по-четверте, воно повинно конкретизувати склад, структуру, джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів. На основі викладеного, з урахуванням ресурсного підходу до сутності фінансового потенціалу нами представлено наступне визначення цього поняття.

Фінансовий потенціал представляє собою існуючі та невикористані можливості щодо ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Фінансовий потенціал представляє собою фінансові ресурси та можливості щодо їх використання, що формуються з власних та запозичених джерел формування ресурсів суб'єкта господарювання, і виступають у вигляді власного капіталу та зобов'язань, що в разі потреби в процесі фінансово-господарської діяльності міняють свою форму, трансформуючись в активи підприємства, що дає змогу реалізувати їх можливості, які можуть бути використані для забезпечення певних витрат процесу відтворення з метою покращення результативності діяльності суб'єкта господарювання та отримання економічних вигод у майбутньому.

В основу розуміння фінансового потенціалу, нами запропоновано використовувати ресурсний підхід. Так доцільно зауважити, що основу фінансового потенціалу складають фінансові ресурси, що складаються із власного і залученого капіталу, який використовується для фінансування активів суб'єкта господарювання. Виходячи з вищесказаного, загальна сума фінансового потенціалу підприємства характеризується такими елементами: власний фінансовий потенціал (сума власного капіталу, власних фінансових ресурсів); запозичений фінансовий потенціал (довгострокові та поточні зобов'язання); резервна страхова сума фінансового потенціалу (резерв наступних витрат і платежів та доходи майбутніх періодів). Доцільно в умовах реформування економіки у складі фінансового потенціалу виділити активну його суму, а саме суму фінансових ресурсів, яка представляє ту частку власних фінансових ресурсів, що використовується на фінансування оборотних активів.

Така структура загальної суми фінансового потенціалу, що відображає фінансові ресурси, представляє собою їх групування за юридичною належністю, що відображається в пасиві балансу підприємства. Ці фінансові ресурси вкладені в об'єкти потреб виробництва, розміщені в активах підприємства. Однак фінансові ресурси від цього не зникають, вони лише змінюють грошову форму на іншу (матеріальну). Таким чином, відбувається зміна форми прояву фінансових ресурсів, які в даному випадку групуються в активі балансу. Отже, всі існуючі в розпорядженні підприємства кошти, які складаються з основних і оборотних активів, представлені в вартісному вираженні, є його фінансовими ресурсами. З іншого боку, загальна величина фінансових ресурсів підприємства характеризується сукупністю джерел фінансування цих засобів.

Висновки. Відсутність єдиного теоретичного підходу до розуміння поняття "економічний потенціал підприємства" обумовлює певні труднощі щодо обґрунтування його складових і відповідно створює ряд проблем щодо оцінки, аналізу та діагностики потенціалу підприємства. Зазначені проблеми як на теоретичному, так і на практичному рівні обумовлюють ряд особливостей щодо існуючих методів та методик оцінки економічного потенціалу та його складових.

Зазначені дискусійні питання вимагають розробки такої системи показників, що ґрунтується в першу чергу на ресурсному підході, але, при тому знаходиться у тісному зв'язку з результативністю діяльності підприємства. Важливо, при оцінці потенціалу та його формуванні використовувати ресурсно-результативний підхід, який би комплексно відображав зв'язок витрат ресурсів та результатів, що отримані від використання останніх. Причому важливим аспектом формування системи показників є те, що більшість показників, що

використовуються для оцінки фінансового потенціалу, що ґрунтується на фінансових ресурсах є показники балансу підприємства (власний капітал, поточні зобов'язання, довгострокові зобов'язання тощо) практично використовуються при розрахунку значної кількості показників, що характеризують фінансовий стан, потенціал і безпеку, то виникла необхідність створити систему показників, яка б давала деталізовану оцінку ефективності використання потенціалу підприємства в розрізі складових за показниками фінансової звітності.

Література

1. Загорна Т. О. Економічна діагностика : навч. посібник / Т. О. Загорна. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 400 с.
2. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 352 с.
3. Лапин Е. В. Экономический потенциал предприятия : монография / Е. В. Лапин. – Сумы : ИТД “Университетская книга”, 2002. – 310 с.
4. Економічний потенціал підприємства: обліково-статистичний та інформаційно-технологічний контекст : монографія / М. П. Войнаренко, О. Г. Осауленко, Л. В. Скоробагата [та ін.] ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2010. – 223 с.
5. Производственно-экономический потенциал и деловая активность субъектов предпринимательской деятельности : монография / А. Н. Асаул, М. П. Войнаренко, С. Я. Князев [та ін.] ; за ред. А. Н. Асаула. – СПб. : АНО ИПЭВ, 2011. – 321 с.
6. Лапин Е. В. Экономический потенциал предприятия : монография / Е. В. Лапин. – Сумы : ИТД “Университетская книга”. – 2002. – 310 с.
7. Железняк В. В. Аналіз існуючих підходів до розуміння сутності економічного потенціалу в контексті дослідження розвитку поглядів сучасних науковців на цю категорію / В. В. Железняк // Держава та регіони. – 2009. – № 6. – С. 91–95.
8. Авдеенко В. Н. Производственный потенциал промышленного предприятия / В. Н. Авдеенко, В. А. Котлов. – М. : Экономика, 1989. – 240 с.
9. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, Т. Г. Рзаєва. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 284 с.
10. Радионова В. М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В. М. Радионова, М. А. Федотова. – М. : Перспектива, 1995. – 98 с.
11. Стадник В. В. Менеджмент : навч. посібник / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К. : Академвидав, 2003. – 464 с.

References

1. Zagorna T. O. Ekonomichna dlyagnostika / T. O. Zagorna : navch. poslb. – K. : Tsentr navch. lrt., 2007. – 400 p.
2. Krasnokutska N. S. Potentslal pldpriEmstva: formuvannya ta otslnka / N. S. Krasnokutska : navch. pos. – K. : Tsentr navch. lrt., 2005. – 352 p.
3. Lapin E. V. Ekonomicheskij potentsial predpriyatiya : monografiya / E. V. Lapin. – Sumyi : ITD “Universitetskaya kniga”, 2002. – 310 p.
4. Ekonomichniy potentslal pldpriEmstva: obllkovo-statistichniy ta Informatslyno-tehnologichniy kontekst : monogr. / M. P. Voynarenko, O. G. Osaulenko, L. V. Skorobagata, O. V. Shevchuk ; za red. O. G. Osaulenka. – K. : DP “Infoom.-anallt. Agentstvo”, 2010. – 223 p.
5. Proizvodstvenno-ekonomicheskij potentsial i delovaya aktivnost sub'ektov predprinimatelskoy deyatel'nosti : monogr. / A. N. Asaul, M. P. Voynarenko, S. Ya. Knyazev, T. G. Rzaeva] ; pod red. A. N. Asaula. – SPb. : ANO IPEV, 2011. – 321 p.
6. Lapin E. V. Ekonomicheskij potentsial predpriyatiya : monografiya / E. V. Lapin. – Sumyi : ITD “Universitetskaya kniga”. – 2002. – 310 p.
7. Zheleznyak V. V. Anallz Isnuyuchih pldhodlv do rozuml'nnya sutnostl ekonomlchnogo potentslalu v kontekstl doslldzhennya rozvitku poglyadlv suchasniy naukovtslv na tsyu kategorlyu / V. V. Zheleznyak // Derzhava ta regloni. – 2009. – № 6. – P. 91–95.
8. Avdeenko V. N. Proizvodstvenniy potentsial promyshlennogo predpriyatiya / V. N. Avdeenko, V. A. Kotlov. – M. : Ekonomika, 1989. – 240 p.
9. Dillova aktivnlst pldpriEmstv: problemi anallzu ta otslnki : monografiya / M. P. Voynarenko, T. G. RzaEva. – Hmel'nitskiy : HNU, 2008. – 284 p.
10. Radionova V. M. Finansovaya ustoychivost predpriyatiya v usloviyah inflyatsii / V. M. Radionova, M. A. Fedotova. – M. : Perspektiva, 1995. – 98 p.
11. Stadnik V. V. Menedzhment : navch. poslb. / V. V. Stadnik, M. A. Yohna. – K. : Akademvidav, 2003. – 464 p.

Надіслана/Written: 29.05.2014 р.

Надійшла/Received: 1.06.2014 р.

Рецензент: д.е.н., проф. О. О. Орлов